



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris**

De Tempore Hyemales

**Denisse, Nicolas**

**[Augsburg], 1510**

**VD16 N 1513**

Feria. ii. post. ii. d[omi]nica[m] aduent[us].

**urn:nbn:de:hbz:466:1-30599**

meant. diuinitatem sō nō ne gaudeant. Diuinitas em sine gaudio videri nō pōt. Cogitēt tñ dānati diuinitatē ch̄i nō p̄visio nē sed per effectus. vt dicunt docto. Quā tū aut ad oēs generaliter tam reprobos q̄ malos supnaturaliter fiet vt ita eū v̄deat et audiant q̄ erunt a remotis sic p̄sequit. Quāntus pauor: quāntus horroz: quāntus reprobos dolor Greg. Hoꝝ pauore q̄s ex p̄licet cū contigerit miseris culpas suas et intra se cernere et an se iustū iudicem videat. Cogita o p̄ctōz miserrime q̄ terribilia sunt hec. Cogita inq̄ q̄dū habes t̄ps respiciendū. Cogita attentissime q̄si tā p̄ oculis cernens hanc iudicij dispositionē quāz pauldubio tu aliq̄n videbis. sed tunc iā vltima t̄ps penitendi nō habebis. O iterū q̄ terribile erit reprobis videre faciē iudicis ch̄i. Facilius esset mille fulmina sustinere q̄ vultū eius mansuetudis plenus: nob̄ at aduersantē videre. Exēplū. Innocētes et p̄gines. s. Joannes euāgelista. et daniel visoynico angelo tanq̄ mortui ceciderūt. vt h̄r Apoc. i. et Dan. x. Cum tñ venirēt angeli ad eoz solationē. Quid q̄ facient in iudicio p̄ctōres miserī videntes tot angelos tot sanctos altantes ad eoz p̄denationē et sup oia videntes eternū iudicē irrenocabile maledictionis sniam p̄ eos p̄ferentē. Vere quilibet poterit dicere illd̄ ps̄. Timor et tremor venerunt sup me et p̄re me tenebre.

**P**ro tertio art. Audistis rē. Certū explicabilis erit reprobis horroz viderē faciē iudicis p̄ quē p̄tumaces fuerē. Nā fm iura. Inobediētes et rebelles mādati p̄ncipis morte digni sūt. vt p̄z. ff. de re militari. l. Desertorē s. bello. Et iuxta diuinū oraculū. Contumacia patētis morte luit. vt h̄r. lxxv. dist. c. Non satis. Cogita quanta esset angustia atq̄ verecundia si velis adductus sis coram p̄ncipe sniam mortis recepturus ab ea pro tua rebellione et p̄ditione: multo magis coram eterno iudice rē. Quā vt habet Barthei. x. Ipe est q̄ pōt animā et corpus mittere in gehennā. Ideo bene d̄r Heb. iij. Horrendū est cadere in manus dei viuētis. Audite itaq̄ q̄ predicabat Joannes phariseis Barth. ij. Progenies viperarū quis ostendet vo. su. a. ve. ira. Facite er

go fructus digno penitentie. Nunc ergo penitentiā diligenter agam⁹ et fraz dei placare studeam⁹ vt sic iuxta qd̄ in principio dixim⁹ Per patientiā et solationem scripturarū ipem habeam⁹.

Scia. ij. post. ij. dñicā aduent⁹.

**H**ora est iam rē. De patientie et solatiij det vobis idipm̄ sa. in al. fm iesuz ch̄m vt vñani. vno. ore. ho. de. et pa. dñi n̄ri iesu ch̄i Ro. xv. Hora est vt a somno surgat⁹. vt deus patientie et solaciij rē. In quib⁹ apls p̄mo ostendit sup cordis affecti uam dulcedinē: cū dicit. Deus ait pa. et sol. patientie in aduersis: et solaciij post tribulationē det vobis idipm̄ sapere. i. mecum desiderando mutuū p̄fectū. Secdo sue affecti uis onis confirmatiua certitudinē: cū dicit. fm iesum ch̄m. fm doctrinā eius que est certissima. Tercio sue intentiōis regulatiua rectitudinē: cū dicit. vñani. rē. Propter p̄mū dicebat Phil. j. Testis est mihi deus quō cupiam vos oēs in vis. iesu ch̄i. Propter scdo dicebat petrus ad dñm Joā. vj. Verba vite etne habes. De tertio. j. Pe. iij. In omnib⁹ honorificet⁹ deum p̄ iesuz ch̄m dñm n̄m. **Salutatio** Hora ē rē. Tres articuli.

**P**ro p̄mo. An somnus ignorantie excuset ne grauitatē peccati: Qd̄ nō. su p̄ illud Ro. ij. An ignoras rē. Dicit glosa Ambrosij. Grauius peccas qz ignoras. **Contra.** Ignorantia causat inuoluntarium. vt dicit Dhs. iij. Eth. igit rē. Respondet Durand. in. ij. sen. dist. xxij. Ignorantia pōt se h̄re ad actū p̄cti duplici cau⁹ saliter vel concomitant. Causaliter qñ nō ignoraret nō faceret. Concomitant qñ alius quis est ignorans et nibilo min⁹ faceret si non ignoraret. Primo modo d̄r aliq̄s agere ignorans et p̄ ignorantia: vñ absente ignorantia ē penitenti⁹. Secdo modo d̄r agere ignorans sed nō p̄ ignorantia. Vñ nec absenti ignorantia penitet. Et hec clare patēt. ij. Eth. De ignorantia cōcomitantē se habente dicendū q̄ non excusat p̄ctū nec alleuat nec tñ aggrauat. Cui⁹ ratio ē: qz om̄is circumstantia excusans vel alleuians vel aggrauans est p̄ditio operis ipm̄ informans:



## Feria. II. post. II. dñicam

z non solū conditio operatiōe concomitās. sicut actus fidei informis est bonus. quia informitas fidei nō est conditio fidei informans: sed cōcomitans rōne credentis q̄ caret gr̄a. Sed ignorantia q̄ solū concomitans ter se habet ad actū nō est conditio operatiōis operantis. igit̄ r̄c. Ignorantia autē casualis: aut ē eorū que nec tenentur scire: aut non possum⁹ q̄ d̄r inuincibilis: aut est eorū q̄ possum⁹ scire z testemur q̄ d̄r vincibilis. Primo sino excusat si sit inuincibilis fm se: z fm suā causā. qd̄ dico ppter ebriū ex ebrietate peccantē cur⁹ ignorantia ē inuincibilis fm se qz tunc iudicare nō p̄t qd̄ agendū vel nō: tñ nō est inuincibilis fm suam causā. qz p̄tuit se nō ebriare z ita non ignorare. z tō nō est excusatus. De ignorantia autē vincibili dicem⁹ in sequenti sermone. **G**reg. dñi autē Ambrosij super⁹ allegatum fm Bonauē. nō d̄r rōne maioris culpe: sed rōne insanabilitat⁹ magis periculose qz cū nō habet q̄s scientiā de morbo nō querit medicinā. Et h̄ est qd̄ dicit Augustinus lib. 2. 2. Insanabili⁹ peccabā quomē peccare nō arbitrabar. **P**ro fundamento. Magna peccatoris abusio q̄ excusationes q̄rit in peccatis. De q̄ Augustinus. Heu gen⁹ humanū qd̄ tecto gaudet z ymbra. s. excusationis. Et Seneca de remedijs fortuitorū. Tolle excusationes nemo peccat inuitus. **V**erū est tñ q̄ q̄uis in peccō nō possit esse excusatio a toto: p̄t esse excusatio a tanto. Ideo querit. An possit esse aliqua excusatio per ignorantia. Dicim⁹. v. s. **L**et qua satis sequit q̄ si peccō ex sua negligentia sit ignorās nō erit excusatus: z minus si ppria voluntate nolit ea cōsiderare q̄ h̄nt cōsideranda. De talib⁹ Eph. iij. Alienati sunt a vero deo ppter ignorantia q̄ est i eis z ppter cecitate cordis eorū. **A**u dicit peccōres somnolēti q̄ nihil cogitat⁹ nisi ad voluptate vīam lubricū auari r̄c. **S**er z si nūc negligitis cōsiderare turpitudinez peccōz velitis nolitis in diuino iudicio cōfusibiliter eam videbitis. qz vt dicit Ambrosius lib. de officijs. Unusq̄sq̄ reus redarguetis erit in seipo. **F**igura. **E**ldre. dicebat eldras. Dñe de⁹ profundor z erubescō leuare faciem meā ad te qm̄ iniquitates nr̄e multiplicatae sunt z in iniquitatibus nr̄is tragici sum⁹ in gladiū z captiuitatem

z in rapinā z in cōfusione. **V**ere tradit peccator in gladiū qm̄ p̄ diuinū iudiciū mittitur in infernū in captiuitate durissimā p̄s. **E**rubescat impij z deducant i infernū. **P**ro scdo. **S**upra de duob⁹ p̄mis r̄c. **H**ic de tertio dicendū est qd̄ est mysteriū uangelice instructiōis q̄ triplex ē. **P**rima est delectatio cōsolationis. **S**ecda est inuincibilis cōfirmationis. **T**ertia est purilis exhortationis. **P**rima igit̄ r̄c. **U**n̄ in euāgelio. **H**is autē fieri incipientib⁹ resp̄i. z le. ca. v. qm̄ ap. re. v. Greg. **E**t p̄missa z reprobos dicta sunt mox ad cōsolationē electorū verba vertuntur. **N**am subdit. **H**is autē fieri incipientib⁹ respicite vos electi p̄ fidē z diligenter attendite: z lenate p̄ spem cap. v. i. mentes vestras a terrenis ad celestia expectatiōe gaudiose erigite z corda v̄ra exhilarate. **E**t sequit̄ rō qm̄ appo. re. ve. plena. f. quā expeccatis q̄ erit in gloriatiōe anime z corporis: z liberatione ab omni corruptione z miseria. **R**o. viij. **I**pa creatura liberabit̄ a miseria futuri corruptionis in libertate glorie filiorū dei. **N**am licet sufficienter iā soluti sit p̄cium hūane redemptiōis p̄ ch̄m: plen⁹ tñ huius redemptionis effect⁹ erit in die iudicij in gloriatiōe anime z corporis. **E**t p̄ maiori certitudine veritatis ponit similitudine di. **G**ludete ficulneam z oēs arbor. cū p̄. iā ex se fructificat qz iampe est estas. ita et vos si videritis hec fieri scitote qz p̄ p̄est regnū dei. **S**ecda est instructio inuincibilis cōfirmatiōis. **M**at. xxiij. **A**mē dico vobis: qz nō p̄teribit generatio hec. s. spūalis filiorū dei donec oia fiant. **C**elum z terra transibūt. s. a dispositione accidentali in q̄ nunc sunt: qz cessabit motus celiz magis luminosus fiet. verba autē mea non transibunt. **E**t idem h̄r Luc. xxi. **G**rego. **O**mnia p̄dicta sub magna certitudine cōfirmant: cum d̄r. **A**men dico vobis: qz nō p̄teribit r̄c. **T**ertia est instructio perutilis exhortationis q̄ est triplex. **P**rima est fugiende abusionis. **C**um em̄ sit futur⁹ terribile dei iudiciū. tō cum oī sollicitudine fugiende sunt oēs carnis z mundi hui⁹ abusiones: oēsq̄ peccōz occasiōes. **I**ō post predicta dicit dñs Lu. xxi. **A**tendite vobne forte grauet̄ corda v̄ra a crapula z ebrietate: curis hui⁹ vite ne superueniat i vos



repentina dies illa. Tanq̄ laqueus em̄ su  
perueniet in oēs q̄ sedent sup facie ois ter  
re. Sc̄da est exhortatio frequent̄ de ozo/  
nis Lu. xij. Vigilate itaq̄ oī tpe diantes  
vt digni habeamini effugere oia q̄ futura  
sunt z stare an̄ filiiy hoīs. Tertia ē exhor  
tatio accelerande p̄parationis. **H.** xiiij  
Vigilate itaq̄ qz **H.** xiiij q̄ hora domini  
uesteryen. sit. illud aut̄ sci. qz si sci. paterfa.  
q̄ ho. sur ve. vi. vtiqz z nō si. p̄d. do. su. Jō  
qz et vos estote para. qz qua ho. nō pu. si.  
ho. venturus est. **O** saxeū pectus. **O** cor  
insensibile peccatricis amē q̄ talia audien  
do nō compungit nō reuertit ad dñm. **O**  
insensati q̄ post malā vitā putatis bñ mo//  
ri z corā iudice comparere securi. **P**orate  
exemplū d̄ eremita centū annoz quē mer  
catoz p̄ siluā transiēs interrogauit. Quid  
hic facis? Cui eremita. **D**isco mori. Et  
mercator. **Q**ue necessitas ait cū sis senex  
nā velis nolis oportet te cito mori. Et ere  
mita. hoc est qd̄ timeo: qz scio me cito mo  
riturū: z tñ nescio mori. **D**icit ḡ mercator.  
Quid est scire mori? **R**ndit eremita. **L**ō  
scientiā purgare diligenter z cauere prudē  
ter: z bona opa facere. **O** q̄ fatui q̄ diste//  
runt hoc facere. Et vnde hoc qz non cogi  
tant terribile dei iudiciū. **D**e q̄ **L**ib. y. i. s. f.  
Terribile est illud iudiciū z inevitabilis ē  
pena z intolerabile est tormentū. Si autē  
vis euadere decerne d̄ teipso: z a teipso no  
ras expete. **A**udi Paulū di. q̄ i nosmet//  
ipsoz diiudicaremuz nō vtiqz iudicaremuz  
si hoc feceris viam preueniēs z ad coronā  
deuētiēs.

**P**ro tertio audistis zc. Nolite ḡ dif//  
ferre. Jura dicunt. **P**recauendū ē su//  
turis periculis. xiiij. dist. In nomine circa  
principiū. Et premittere debet q̄s q̄ con  
tingere p̄t. **I**. **L**ocati. c. Si q̄s domū. s.  
j. **A**udi. Si preuideres te in p̄petuos car  
ceres detrudendū nū diligenter p̄uideres  
**C**redo q̄ nō multū dormires donec recō  
aliatus esses principi si reconciliatiōis me  
dia posses inuenire. **E**xponet. **N**otandē  
tandē illud **E**ccl. v. **N**e tardes p̄uerti ad  
dñm zc. **N**on ḡ amplius differat̄ vt de  
pa. z so. det volūz idipm̄ sapere zc. sic a p̄n  
cipio expōsum.

**F**eria. iij. post. ij. dñicā aduent̄.

**H**ora est iam  
zc. **S**uscipite inuicē sic z chri  
stus suscepit vos in honorem  
dei. **R**o. xv. **H**ora est igit̄ vt a somno sur  
gamus vt hanc exhortationē iūteamus  
**S**uscipite inuicē zc. **P**er fratē nam vlt̄  
delicet charitatem inuicē subueniendo si//  
cut et christus suscepit vos in curam: no//  
stram humanitātē sumendo. **M**embra ei  
debent cōformari capiti. **I**bi nota q̄ sicut  
dicit **B**erni. super **L**an. **E**mōe. xx. **D**ilexit  
nos dominus dulciter: sapienter: z fortit̄.  
**D**ulce nempe dixerim q̄ carnem induer̄  
rit. sapienter q̄ culpam cauit. forte q̄ mor  
tem sustinuit. **A**micus dulcis consiliari  
prudens adiutor fortis. **S**ic ḡ eum z nos  
diligamus inuicem zc. **H**ora est iam  
nos zc.

**P**ro primo articulo. **I**n ignorantia vin  
cibilis temp̄ aggrauet somnū peccati  
**O**. sic. **D**um additū malo semper ag  
grauat z auget illud **L**ōtra. **T**alis igno  
rantia aliquando diminuit voluntarium.

**R**esponder **D**urandus in. ij. distin. xxiij.  
**I**gnorantia vincibilis. **A**ut est in vniuer  
sali et dicitur ignorantia iuris. **A**ut est in  
particulari que vocat̄ facti. **P**rima est di  
recte affectata vt homo libenter peccet: q̄  
hec aggrauat. **A**ut non directe affectata:  
sed ex quadam negligentia. **E**t hec lz non  
excuset a toto: alleuiat tñ. **I**gnorantia autē  
particularis siue facti. **A**ut ē adhibita de  
bita diligentiar̄ dādo operā rei licite. **E**t  
hec omnino excusat sicut fuit de iacob cog  
noscendo **L**ion quā credebat esse **R**achel in  
quā p̄senserat. **A**ut est nō adhibita debita  
diligentia vel nō dādo opam rei licite. **E**t  
hec nō oīno excusat. **P**ius tñ vel min⁹ al//  
leuiat si nō fuerit directe affectata. **H**orū  
omniū talis est rō. **N**ā sicut se habet igno  
rantia ad causandū vel nō causandū volū  
tarium ad augendum vel minuendū: sic se  
habet ad excusandū peccatū vel nō excu//  
sandū: aggrauandum vel alleuandum.  
**E**o enim ipso aliquid imputatur ad meri  
tum vel culpam quia est voluntarium. et  
quantum est voluntarium tantum est im  
putandū. **S**ed ignorantia se hz ad causan  
dū voluntariū vlt̄ nō causandū ad augēdū